

СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ТА ВЕГЕТАТИВНИХ ФУНКЦІЙ

УДК 612(063)+159.91(063)
ББК 28.9я431+88.33я431
С 40

Рекомендовано до друку вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 13 від 25.06.2009 р.)

Рецензенти:

Поручинський А. Г. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології людини і тварин Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Козачук Н. О. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології людини і тварин Волинського національного університету імені Лесі Українки.

С 40 Системна організація психофізіологічних та вегетативних функцій : матеріали Міжнар. наук. конф. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – 136 с.

ISBN 978-966-600-430-0

До збірника увійшли тези доповідей, які присвячені актуальним питанням психо- й нейрофізіології, фізіології серцево-судинної та кардіореспіраторної діяльності, фізіології травлення, біологічної рухливості й методики викладання фізіології людини і тварин у вищій школі.

Збірник розрахований на широке коло науковців та студентів.

За достовірність поданих матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 612(063)+159.91(063)
ББК 28.9я431+88.33я431

ISBN 978-966-600-430-0

© Гэнчарова В. О. (обкладинка), 2009
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2009

Зміст

<i>Volokhova G. A., Stoyanov A. N.</i> Solkoseryl antiepileptic influence in conditions of posttraumatic seizure activity	11
<i>Абрамчук О. М.</i> Динаміка відновлення параметрів скорочення м'язових волокон після дії розчинів рутину	11
<i>Бевзюк Д. А.</i> Роль неокортекса в процесі формування агресивного поведіння у крыс	12
<i>Белоконь В. М., Демченко О. М.</i> Нейрометаболична й нейрофізіологічна характеристика центральної нервової системи у щурів за умов гіпотиреозу	14
<i>Бичкова С. В.</i> Вплив перфузії печінки інсулінвмісним розчином на ріанодин- та ІФ3-індуковані зміни вмісту мембранозв'язаного кальцію в пермеабілізованих гепатоцитах щурів	15
<i>Бірюкова Т. В.</i> Реакції серцево-судинної системи на фізичне навантаження	16
<i>Богуцька Г. А., Сливко Е. І., Іванченко О. З.</i> Зміни амплітуди Н-рефлексу камбалоподібного м'яза людини під впливом довільних рухів верхніх кінцівок	17
<i>Говоровська Н. П., Дейна К. В., Киричук Є. О.</i> Функціональні показники зовнішнього дихання в тренуваних і нетренуваних студентів	18
<i>Головченко І. В.</i> Електрична активність головного мозку в дітей із дитячим церебральним паралічем віком 8–12 років	19
<i>Горенко З. А., Карбовська Л. С., Сепідех Парчамі Газас Мехді, Бабан В. М.</i> Особливості впливу десмопресину на жовчоутворення в собак	20
<i>Грінченко О. А., Янчук П. І.</i> Участь холінорецепторів у реалізації впливу таурину на гістамінстимульовану шлункову секрецію в собак	21
<i>Губкина Д. Г., Павленко В. Б., Келин А. А.</i> Коррекция неблагоприятных психофизиологических состояний человека с помощью цветовой биологической обратной связи	23
<i>Гузь В. А., Гузь Л. В.</i> Особливості інтегративної діяльності щурів різного віку в умовах підвищеної кількості тироксину в крові	24
<i>Гулька О. В.</i> Адаптація організму майбутніх учителів до факторів діяльності під час педагогічної практики	25

<i>Дворщенко К. О., Сенін С. А., Савко У. В., Остапченко Л. І.</i>	
Жирнокислотний склад мітохондрій печінки шурів за умов етанолової виразки шлунка	26
<i>Денефіль О. В.</i>	
Розвиток гострих серцево-судинних катастроф за різних типів погоди (статистичний аналіз історій захворювань)	27
<i>Желамська Н. О., Поручинський А. І.</i>	
Особливості електричної активності мозку осіб 7–9 та 16–18 років у бета-діапазоні ЕЕГ	28
<i>Журавльов О. А., Кравчук В. А.</i>	
Особливості альфа-активності ЕЕГ залежно від рівня мотивації до уникнення невдач під час виконання завдань різного ступеня складності	29
<i>Забродина Л. П.</i>	
Влияние сеансов низкочастотной импульсной магнитной стимуляции на функциональное состояние мозга и показатели самооценки у участников антарктических экспедиций	31
<i>Заводовський Д. О., Довгополов О. В.</i>	
Зміна параметрів скорочення скелетних м'язів за умов штучно викликаного часткової васкулярної ішемії	32
<i>Ллюха Л. М.</i>	
Використання розрахункових задач під час вивчення курсу “Фізіологія людини і тварин”	33
<i>Климюк О., Романюк В.</i>	
Естрогени та проблеми загального адаптаційного синдрому	34
<i>Коваленко А. А., Черный С. В., Павленко В. Б.</i>	
Влияние визуальных эмоциогенных стимулов на характеристики вызванных ЭЭГ-потенциалов	35
<i>Коваленко С. О., Рибалко А. В., Токар С. І.</i>	
Спосіб оцінки коливань тону су периферійних судин	36
<i>Ковальова Д. В., Дрегваль І. В.</i>	
Вплив різних ступенів уражень гастродуоденальної зони шлунка на поведінкові реакції в шурів	37
<i>Кожемяко Т. В., Макаренко М. В., Фуртатова С. В.</i>	
Варіабельність ритму серця в дітей 11 років під час виконання завдань із переробки зорової інформації з різною швидкістю пред'явлення подразників	38
<i>Коломійчук Т. В., Бузыка Т. В., Бурдейная О. Н., Козакова Т. П.</i>	
Влияние рентгеновского облучения на диаметр эритроцитов крови крыс	39
<i>Коломійчук С. Г., Леус М. Ф.</i>	
Вплив світла високої інтенсивності на окисно-відновний стан нікотинамідних коферментів в кристалику та сітківці ока	40

Кушнір В. М.	Вплив фізіологічних процесів травлення на кислотно-лужну рівновагу внутрішнього середовища	57
Ларіонов В. Б., Овчаренко Н. В.	Вибірковий транспорт низькомолекулярних сполук крізь гематоенцефалічний бар'єр.....	58
Латишенко Л. А., Решетнік Є. М., Весельський С. П., Макарчук М. Ю.	Вплив мет- та лей-енкефаліну на холесекрецію в щурів за умов блокади Н-холінорецепторів бензогексонієм	59
Левківська Л. В., Ноздренко Д. М., Мірошниченко М. С.	Зміни силової відповіді м'язових волокон жаби під час дії піримілфосметилу	60
Лизогуб В. С., Юхименко Л. І., Хоменко С. М.	Особливості церебральної гемодинаміки та регуляції серцевого ритму в осіб із різним рівнем розумової працездатності	61
Лисенко О. М.	Вплив фізичних навантажень, що повторюються, на реактивні властивості системи дихання	63
Луцик В. В., Романюк В. Л.	Активність гіпофізарно-тиреоїдної системи в жінок зрілого віку в умовах Рівненщини	64
Майоров О. Ю., Фрицше Л. Н., Фрицше М., Прогнимак А. Б., Фенченко В. Н., Нессонова Т. Д., Степанченко К. А.	Оценка состояния церебральной нейродинамики в норме и в измененных состояниях на основе анализа параметров детерминированного хаоса в ЭЭГ	65
Макарчук М. Ю., Тубальцева І. І., Говоруха Т. М., Тукаленко Є. В.	Окисний статус тканин мозку опромінених щурів за умов пострадіаційного вживання кверцетину	66
Макарчук М. Ю., Чернінський А. О., Пасічніченко О. М., Кравченко В. І., Крижановський С. А.	Автоматизована система контролю знань студентів.....	67
Максимович Я. С., Гайда Л. М., Дробінська О. В., Остапченко Л. І.	Функціональний стан глутатіонової системи за умов розвитку стрес-індукованих уражень слизової оболонки шлунка щурів	68
Манько В. В.	Загальні підходи до структури з нормативного курсу фізіології людини і тварин	70
Марциновський В. П., Рудь О. Г.	Фізіологічні механізми регуляції в діяльності серцево-судинної системи	71
Мельник С. А., Руденська Л. І.	Особливості біоелектричної активності м'язів при діабетичній полінейропатії.....	72

Мельнікова О. З., Ляшенко В. П., Лукашов С. М. Особливості впливу довготривалого стресу на функціональний стан гіпокампа і гіпоталамуса наркотизованих щурів	73
Моренко А. Г., Павлович О. С. Спектральна щільність потужності альфа-ритму ЕЕГ у корі головного мозку при сприйнятті ритмічних звукових стимулів в юнацькому віці (статевий аспект)	74
Мотузюк О. П., Міщенко І. В. Динаміка показників потужності альфа-ритму ЕЕГ в юнаків залежно від рівня оперативної пам'яті	75
Павленко В. Б., Фокина Ю. О., Лицов Д. И. Изменение активности “зеркальных” нейронов при согласии или несогласии с собеседником	76
Павленко О. М. Особенности амплитудных, частотных и пространственных характеристик ЭЭГ человека в процессе психологического консультирования	77
Павлович С. А., Пайкова Л. М., Філімонова Н. Б., Євтушенко Р. К., Песчана К. О., Муштай К. Г. Особливості психофізіологічних функцій у осіб з різними смаковими відчуттями фенілтіокарбаміду	79
Пайкова Л. Н., Воробьева Т. М. Особенности нарушенной психофизиологического состояния у лиц с зависимостью от алкоголя и других психоактивных веществ	80
Панасюк В. Ю. Холецистокінін як регулятор жовчевиділення і його використання з діагностичною та лікувальною метою	81
Пахолук О. Ю. Просторова синхронізація тета-діапазону при абстрактно-логічному та наочно-образному мисленні	82
Плиска О. І., Подпала В. В. Визначення функціонального стану серцево-судинної системи у студентів з різним фізичним навантаженням за допомогою велоергонометрії	83
Поручинська Т. Ф. Просторова синхронізація тета-хвиль електроенцефалограми осіб із різним рівнем сили нервових процесів	84
Поручинський А. І., Розік А. І. Вплив музики різних напрямів на електричну активність кори головного мозку в альфа-діапазоні ЕЕГ	85
Редька І. В. Міокардіальний резерв слабозорих дітей дошкільного віку	87

Чуян Е. Н., Трибрат Н. С., Раваева М. Ю., Ананченко М. Н. Микрогемоциркуляторные реакции на действие электромагнитного излучения миллиметрового диапазона.....	119
Швайко С. Є., Дмитроца О. Р. Особливості просторової синхронізації хвиль бета-діапазону при різних формах мислення в юнацькому віці	120
Швайко С. Є., Качинська Т. В., Шелепенко О. І., Кузьмич О. Ф. Особливості міжпівкулевої асиметрії пізніх зорових викликаних потенціалів при диференційованій фотостимуляції в осіб із лівим типом мануальної асиметрії.....	121
Шварц Л. О., Матвійюк С. М., Розлог М. Б. Результативність мислення студентів із різним типом вегетативної регуляції серцево-судинної системи	122
Шевчук Т. Я., Чікіна В. О., Говоровська Н. П. Особливості фізичного розвитку та функціонального стану дихальної системи підлітків при бронхіті	123
Шейко В. І., Макаренко М. В. Особливості вищої нервової діяльності в умовах активації клітинної, гуморальної та неспецифічної ланок імунітету.....	124
Шкурюпат А. В. Особливості нормованої спектральної потужності у підлітків, які недочувають.....	126
Шляхова А. В., Веселовская Е. В. Особенности поведения крыс с исходно высоким уровнем тревожности в условиях агонистических столкновений	127
Шмалей С. В. Комплексний моніторинг вегетативних функцій під час патологічних станів.....	128
Эйсмонт Е. В., Алиева Т. А., Луцюк Н. В., Павленко В. Б. Электроэнцефалографические корреляты тревожности у детей и подростков и ее коррекция с помощью сеансов биологической обратной связи по ЭЭГ	129
Язловицька Л. С., Халаїм Є. А. Покращення матеріально-технічної бази лабораторних робіт як запорука набуття студентами практичних навичок під час вивчення навчальних дисциплін фізіологічного блоку	130
Янко Р. В. Влияние алиментарной депривации на показатели функциональной деятельности и физиологической регенерации паренхимы печени взрослых крыс	131
Янчук П. І., Комаренко В. І., Терсхов А. А., Воробйова А. П., Пасічніченко О. М. Зміни кровообігу та кисневого гомеостазу печінки, зумовлені гістаміном	133

Мельнікова О. З., Ляшенко В. П., Лукашов С. М.	
Особливості впливу довготривалого стресу на функціональний стан гіпокампа і гіпоталамуса наркотизованих шурів	73
Моренко А. Г., Павлович О. С.	
Спектральна щільність потужності альфа-ритму ЕЕГ у корі головного мозку при сприйнятті ритмічних звукових стимулів в юнацькому віці (статевий аспект)	74
Мотузюк О. П., Міщенко І. В.	
Динаміка показників потужності альфа-ритму ЕЕГ в юнаків залежно від рівня оперативної пам'яті	75
Павленко В. Б., Фокина Ю. О., Лицов Д. И.	
Изменение активности "зеркальных" нейронов при согласии или несогласии с собеседником	76
Павленко О. М.	
Особенности амплитудных, частотных и пространственных характеристик ЭЭГ человека в процессе психологического консультирования	77
Павлович С. А., Пайкова Л. М., Філімонова Н. Б., Євтушенко Р. К., Песчана К. О., Муштай К. Г.	
Особливості психофізіологічних функцій у осіб з різними смаковими відчуттями фенілтіокарбаміду	79
Пайкова Л. Н., Воробьева Т. М.	
Особенности нарушений психофизиологического состояния у лиц с зависимостью от алкоголя и других психоактивных веществ	80
Панасюк В. Ю.	
Холецистокінін як регулятор жовчевиділення і його використання з діагностичною та лікувальною метою	81
Пахолок О. Ю.	
Просторова синхронізація тета-діапазону при абстрактно-логічному та наочно-образному мисленні	82
Плиська О. І., Подпала В. В.	
Визначення функціонального стану серцево-судинної системи у студентів з різним фізичним навантаженням за допомогою велоергометрії	83
Поручинська Т. Ф.	
Просторова синхронізація тета-хвиль електроенцефалограми осіб із різним рівнем сили нервових процесів	84
Поручинський А. І., Розік А. І.	
Вплив музики різних напрямів на електричну активність кори головного мозку в альфа-діапазоні ЕЕГ	85
Редька І. В.	
Міокардальний резерв слабозорих дітей дошкільного віку	87

<i>Фролова Г. А., Кузнецов И. Э., Богданова С. А., Мельникова И. В.</i> Оценка изменений временных характеристик принудительного плавания, вызванных действием эмоционального стресса различного генеза.....	103
<i>Харковлюк-Балакіна Н. В., Горго Ю. П.</i> Інформаційний підхід до психофізіологічної та вегетативної оцінки розумової працездатності.....	104
<i>Харчук І. В., Островська Г. В., Рибальченко В. К.</i> Морфометричне дослідження екзокринного й ендокринного апарату підшлункової залози після 20-тижневого впливу похідного малеїміду 1-(4-сі-бензил)-3-сі-4-(сіЗ-феніламіно)-1п-пірол-2,5-діону.....	106
<i>Цяпець Г. Б., Фекета В. П., Цяпець С. В.</i> Автономне забезпечення психофізіологічної адаптації до навчання в одно- та двомовних першокласників.....	107
<i>Чака О. Г.</i> Вплив кисневої та аліментарної депривації на деякі біохімічні показники крові молодих та дорослих щурів.....	108
<i>Чаус Т. Г., Ляшенко В. П., Ткаченко Я. О.</i> Зміни осмотичної резистентності еритроцитів за умов стресу та дії вихрового імпульсного магнітного поля.....	109
<i>Чаус Т. Г., Сидоренко Г. Г., Заєць Н. С.</i> Динаміка показників електrokортикограми й електроміограми на фоні стресу та модуляції амітриптиліном.....	110
<i>Чень І. Б.</i> Характеристика функціонального стану організму в осіб із різним типом вегетативної регуляції.....	111
<i>Черненко Н. П.</i> Зв'язок функціональної рухливості основних нервових процесів із вегетативним забезпеченням розумової роботи.....	113
<i>Чернінський А. О., Собіщанський С. О., Зима І. Г., Крижановський С. А.</i> Особливості аналізу зорових стимулів при короткочасній експозиції.....	114
<i>Черный С. В., Павленко В. Б., Черная И. В.</i> Связь уровня агрессии с характеристиками вызванных и связанных с событиями ЭЭГ-потенциалов.....	115
<i>Чижик В. В.</i> Функціональний розвиток кардіореспіраторної системи футболістів 11–17 років.....	116
<i>Чікіна Л. В., Федорчук С. В., Трушина В. А.</i> Статеві особливості кореляційних взаємозв'язків між психофізіологічними та електрофізіологічними характеристиками за різних умов діяльності людини.....	117
<i>Чуян Е. Н., Бирюкова Е. А., Раваева М. Ю., Никифоров И. Р.</i> Изменение показателей variability ритма сердца и фрактальной нейродинамики под воздействием управляемого дыхания с индивидуально подобранной частотой.....	118

Оценка состояния церебральной нейродинамики в норме и в измененных состояниях на основе анализа параметров детерминированного хаоса в ЭЭГ

**О. Ю. Майоров^{1, 2, 3}, Л. Н. Фрицше², М. Фрицше⁴, А. Б. Прогнимак²,
В. Н. Фенченко⁵, Т. Д. Нессонова², К. А. Степанченко²**

(1 – Институт ОЗДП АМН Украины;

2 – Харьковская медакадемия последипломного образования;

3 – Институт мединформатики и телемедицины;

4 – Клиника внутренних болезней (Швейцария);

5 – ФТИНТ НАН Украины)

Проводилось изучение церебральной нейродинамики в различных условиях (состояниях) у 60 курсантов-пилотов в возрасте от 18 до 22 лет с различной степенью тревожности (в пределах нормы), на основе анализа энтропии Колмогорова-Синяя (эКС) (динамическая энтропия) и максимального показателя (экспоненты) Ляпунова (мЭЛ) по ЭЭГ. Исследовались испытуемые в состоянии спокойного бодрствования, при интеллектуальной нагрузке (обратный счет в уме), в условиях моделирования “стресса ожидания” в состоянии ожидания удара электрическим током. Для объективной оценки уровня эмоционального напряжения и последующей адекватной физиологической интерпретации показателей детерминистского хаоса проводился анализ variability сердечного ритма (VCP). Использовалась система компьютерной ЭЭГ и VCP NeuroResearcher®, (разработка Института Мит). Установлено распределение эКС и мЭЛ по поверхности полушарий в состоянии спокойного бодрствования. Выявлено

увеличение ЭКС различной степени при интеллектуальной нагрузке, что указывает на интенсификацию динамических процессов в этих областях и увеличение числа параллельных информационных процессов, в которые они вовлечены. Отмечено повышение среднего значения мЭЛ, что отражает повышение уровня хаотической динамики. В условиях “стресса ожидания” выявлено снижение ЭКС и мЭЛ в отведениях, являющихся проекциями эмоциогенных и ассоциативных областей, что, по-видимому, отражает редукцию информационных процессов и при длительном стрессе может привести к нарушению адаптации, формированию застойных возбуждений и церебро-висцеральной патологии. Установлены различные информационные механизмы формирования доминанты в изучаемых группах. Выявлена межполушарная асимметрия ЭКС и мЭЛ в исследуемых состояниях у испытуемых с нормальной тревожностью, у испытуемых с повышенной тревожностью она отсутствовала.

